

VOORSTEL

zaaknummer: 527385
afdelingsnaam: IA-Conc
steller: Esther van Rossum
telefoonnummer: 035 629 2360
onderwerp: 75 jaar bevrijd

Voorstel

1. De 1^e week van mei 2020 in Hilversum uitgebreid stil te staan en te vieren dat Nederland 75 jaar geleden is bevrijd.
2. Via de kadernota € 200.000,- te betrekken voor de uitvoering van de verschillende activiteiten en viering van 75 jaar vrijheid in Hilversum.
3. Voor het organiseren en uitvoeren van de viering een ambtelijk regisseur inzetten.
4. Een comité samen te stellen, die de 75-jarige herdenking aanzet, vormgeeft en uitwerkt onder bestuurlijke aansturing door burgemeester Broertjes en ambtelijke aansturing door de regisseur.

Samenvatting

Op 5 mei 2020 viert Nederland dat ons land 75 jaar geleden is bevrijd en dat we sindsdien in vrijheid leven. De VNG onderschrijft het belang van de viering van 75 jaar vrijheid en heeft daartoe een intentieverklaring getekend met het Nationaal Comité 4 en 5 mei.

Beiden vragen de gemeenten om stil te staan bij het belang van vrijheid en alle lokale initiatieven van organisatoren van herdenkingen en vieringen, scholen en lokale middenstand te ondersteunen.

Op zaterdag 24 november 2018 heeft het Nationaal Comité 4 en 5 mei een startbijeenkomst gehouden en vele suggesties gedaan voor een goede viering.

Inleiding

De landelijke slogan is “Samen geven we vrijheid door!”. Landelijk, maar ook plaatselijk is er een groeiende belangstelling voor de oorlog. Als gemeente moeten wij de initiatieven van harte stimuleren en zo mogelijk, faciliteren. Als gemeente kunnen wij aanjager zijn van de initiatieven en ideeën die al bekend zijn, maar tegelijkertijd ook initiatieven uit de samenleving ondersteunen.

Probleemstelling/doel

Doelstellingen viering 75 jaar vrijheid:

- In alle gemeenten verhalen over oorlog en vrijheid – zowel historische als actuele- ophalen en brengen;
- In alle gemeenten en op alle scholen het gesprek op gang brengen over de betekenis van de Tweede Wereldoorlog, de bevrijding en vrijheid voor nu en voor de toekomst;
- Vergroten van het besef dat 75 jaar na de Tweede Wereldoorlog vrijheid nog steeds kwetsbaar en niet vanzelfsprekend is en inzet vraagt van iedereen;
- Herdenken en vieren versterken door nieuwe tradities te stimuleren, passend bij de tijd en de nieuwe generaties.

Argumenten

1.1 Vanzelfsprekend onderstreept Hilversum deze doelstellingen. Er zijn legio initiatieven en er zullen nog vele initiatieven volgen. Als gemeente Hilversum zijn wij verantwoordelijk voor het behalen van de doelstellingen voor de viering van 75 jaar vrijheid. Het moet een waardige- en memorabele herdenking worden. Landelijk wordt door de VNG en het Nationaal Comité 4 en 5 mei hier door gemeenten bij stil gestaan.

3.1 Een ambtelijk regisseur, met ervaring in het organiseren van evenementen, zal deze feestelijke herdenking in samenwerking met partners vormgeven. In eerste instantie wordt binnen de huidige formatie en capaciteit bekeken of dit beschikbaar en passend is.

4.1 Allereerst zal er een herdenkingscomité moeten worden opgericht, die de 75-jarige herdenking aanzet, vormgeeft, aanstuurt en uitwerkt. Dit comité moet gaan samenwerken met het Nationaal Comité 4 en 5 mei, de Stichting Coördinatie 75 jaar Vrijheid (S75V), en diverse lokale organisaties zoals de Hilversumse historische vereniging Albertus Perk.

Financiën, middelen & capaciteit

1. De kosten die voortvloeien uit de initiatieven, ideeën en het uitvoeren van de viering worden bekostigd uit het beschikbaar te stellen budget van € 200.000,-, mits de raad hiermee instemt.
2. Tevens zal er subsidie aangevraagd worden bij het Rijk, bijvoorbeeld voor de vrijheidsmaaltijden en andere door het Rijk ondersteunde initiatieven.
3. Door samenwerking met partners en organisaties in Hilversum kunnen kosten worden gedeeld of door andere initiatiefnemers worden gefinancierd.

Uitvoering

Er zijn al diverse initiatieven en ideeën, zoals bijvoorbeeld:

Oprichten monument Polar Bear:

Historicus Pieter Hoogenraad is initiatiefnemer van het oprichten van een monument voor de Hilversumse bevrijders: de Polar Bears. Het Engelse West Riding Reconnaissance Regiment (49 Recce Regt) reed op 7 mei 1945 rond 11.30 uur als voorhoede van de Canadezen Hilversum in. Zij werden feestelijk onthaald op het plein voor Gooiland.

Dit regiment voerde een ijsbeer als officieel insigne en logo. Deze groep verkenners was onderdeel van de 49th West Riding Infantry Division. Zij verbleven aan het begin van de Tweede Wereldoorlog in Noorwegen en vanaf mei 1940 in IJsland. Daar ontstond het idee om een ijsbeer als symbool te kiezen voor de divisie. De ijsbeer werd op het insigne afgebeeld met zijn imposante kop hoog in de lucht. Dankzij dit symbool kreeg de divisie de bijnaam 'Polar Bears'. In de Tweede Wereldoorlog vocht de divisie in Frankrijk en België tegen de Duitse bezetter. Na een tocht door beide landen trok de divisie met het 2e Canadese Legerkorps Nederland binnen. Op 7 mei arriveerden zij in Hilversum en werd Hilversum officieel bevrijd verklaard.

Hilversum beschikt over een verzetsmonument in het Rosarium. Een bevrijdingsmonument ontbreekt. Het plaatsen van een bevrijdingsmonument op de daadwerkelijke plaats van de bevrijding is zeer toepasselijk.

Onderzoek en boek WO II Hilversum:

Momenteel is er nog geen overzichtswerk over Hilversum tijdens WO II. Gelet hierop werkt Museum Hilversum samen met de Universiteit Utrecht (universitair docent Geraldien von Freitag Drabbe Kunzel) aan een 'comprehensive', gedocumenteerde beschrijving van de Tweede Wereldoorlog.

Onder auspiciën van de Gemeente Hilversum en Museum Hilversum verricht de Opleiding Geschiedenis van de Universiteit Utrecht sinds 2016 onderzoek naar Hilversum in de Tweede Wereldoorlog. Het onderzoeksproject biedt plaats aan tien studenten van de Opleiding Geschiedenis. Zij doen onderzoek naar de Joodse gemeenschap, de NSB, het dagelijks leven, de Duitse aanwezigheid, de omroepen en de media, het verzet en het politiek bestuur. Het onderzoek staat onder leiding van dr. Geraldien von Freitag Drabbe Kunzel. In het onderzoek van de Universiteit Utrecht wordt gekeken naar hoe het dagelijks leven zich voltrok. Het oorlogsverhaal van Hilversum wordt een geschiedschrijving van binnenuit.

Er wordt een archief- en literatuurstudie verricht en waar nog mogelijk worden inwoners en oud-inwoners die de oorlog meemaakten geïnterviewd. Het onderzoek resulteert in een boek dat in april 2020 verschijnt.

Geraldien Von Freitag Drabbe Kunzel schrijft in opdracht van Museum Hilversum / gemeente een boek over Hilversum tijdens de Tweede Wereldoorlog. Het is een uniek werk, leesbaar voor een breed publiek en levert verrassende- en nieuwe inzichten.

Zij zal tijdens de herdenkingsbijeenkomst op 4 mei 2020 ook de 9e Bill Minco-lezing houden.

Scholieren basisonderwijs:

In samenspraak en afstemming met het basisonderwijs kan speciaal voor leerlingen van de bovenbouw een lesboekje worden samengesteld over bezetting en bevrijding in Hilversum voorzien van foto's en illustraties, vragen en opdrachten (omvang 16 pagina's A4).

Een hierbij behorende handleiding met lessuggesties (bijv. een bezoek aan de tentoonstelling in Museum Hilversum), extra informatie en de antwoorden op de vragen en opdrachten (omvang 4 pagina's A4). Eventueel aansluiten bij educatieve materialen vanuit het Nationaal Comité. Er zijn ook speciale projecten te organiseren met behulp van het educatief materiaal van Kamp Amersfoort.

Dit kan in het overleg (LEB) met de basisscholen en voortgezet onderwijs worden afgestemd en besproken.

Scholieren voortgezet onderwijs:

Speciaal voor de leerlingen in het voortgezet onderwijs kan er een debat of schrijfwedstrijd worden georganiseerd (scholen voor voortgezet onderwijs hierbij betrekken).

Dit kan in het overleg (LEB) met de basisscholen en voortgezet onderwijs worden afgestemd en besproken.

Vrijheidsmaaltijden:

Het nationaal comité 4 en 5 mei heeft hiervoor de aanzet gegeven en hoopt dat heel Nederland de vrijheid viert door met elkaar aan tafel te gaan en met elkaar te spreken over vrijheid.

Door hen wordt ondersteuning geboden t.a.v. het meedenken over de locatie, programma en partners, communicatie en zet een toolkit in.

Bevrijdingsconcert / Bevrijdingsfestival:

Er kunnen diverse mogelijkheden worden bekeken in samenspraak met bijvoorbeeld Stichting Hilversum Marketing, het stadsfonds, zoals:

- 75 jaar na dato een bal in Gooiland na officiële onthulling Polar Bear Monument.
- Bevrijdingsconcert door het RFO.
- Bevrijdingsfestival georganiseerd door het V-fonds en/of Hilversumse instanties / organisaties.(Mout/marktplein)

Bevrijdingsfilm:

De film "Hilversum oorlog en bevrijding" (duur 52 min.) van Frits, Thors, Jan Barnier met commentaar van Hilversums historicus Pieter Hoogenraad tonen in het Filmtheater of Museum Hilversum. In deze film wordt ook aandacht besteed aan de razzia op 23-10-1944, waarbij ca. 4.000 Hilversummers als dwangarbeider werden weggevoerd.

Tentoonstelling Museum Hilversum "Terug naar 40-45, en verder":

Om jongeren te betrekken bij het oorlogsverhaal en om de connectie te maken met de nieuwe media die passen bij de status van Mediastad organiseerden Museum Hilversum en Studio Polat in 2018 het project 'Terug naar 40-45; Hilversum in de Tweede Wereldoorlog'. In dit project stond beeldonderzoek centraal in de vorm van een re-enactment waar jongeren verzetssituaties naspelen, filmen en fotograferen. De bedoeling was jongeren op een participerende manier te betrekken bij het verhaal van de Tweede Wereldoorlog en hen uit te nodigen het beeld over het verleden te vernieuwen. Ook werden nog levende getuigen geïnterviewd en werden objecten uit de Tweede Wereldoorlog verzameld opdat de gemeentelijke collectie op dit punt gecompleteerd kan worden.

Het project waarvan de pilot in 2018 liep, wordt in 2019 herhaald. Het wordt nu ingebed in een landelijk initiatief.

Studio Polat en Museum Hilversum nodigen in 2019 Provincies en landelijke scholenorganisaties uit met als doel in 2020 mee te gaan doen in een landelijke uitrol van het project dat in Hilversum is ontstaan. Een en ander met steun van het Nederlands Instituut voor Beeld&Geluid.

De resultaten van de projecten in 2017 en 2018 worden samengebracht in een tentoonstelling, april-mei 2020, die als titel meekrijgt: Terug naar 40-45, en verder.

In samenwerking met de Gemeente Hilversum en de Historische Vereniging Albertus Perk zal er een uitgebreid lezingenprogramma zijn waarin de uitkomsten van het onderzoek van de Universiteit Utrecht worden uitgelicht.

Tentoonstelling in het Raadhuis:

Verschillende thema's mogelijk, eventueel "*het Hilversums gemeentebestuur tijdens de Tweede Wereldoorlog*". In de burgemeestersgalerij ontbreken de portretten van de burgemeesters tijdens WOII. Dit heeft een reden en kan worden uitgelegd.

Lokale nieuwszender:

Het tonen van documentaires / interviews van Hilversummers over hun herinneringen aan de bezettingstijd in Hilversum en de bevrijding in 1945.

Lokale initiatieven:

Wat verstaan Hilversummers onder een volksfeest. Voorbeelden: versieren van lantaarnpalen, versieren van fietsen, fanfares door de stad. Prijsvragen uitloven.

Herinneringsborden:

Herinneringsborden met grote historische foto's plaatsen voor de locatie waar de foto destijds is gemaakt; bijvoorbeeld de foto van het Raadhuis met ingepakte toren plaatsen voor het Raadhuis, de foto van de aankomst van Duitse soldaten in 1940 voor het voormalige AVRO-gebouw plaatsen voor het huidige gebouw. Hierbij kan worden aangesloten bij het Museum Hilversum. Zij maken veelvuldig gebruik van deze borden ten behoeve van hun exposities. Zij beschikken ook over veel beeldmateriaal.

Ontvangst nationale bevrijdingsvuurestafette 5 mei:

Jaarlijks neemt het Apostolisch Genootschap het initiatief om het vredesvuur vanuit Wageningen naar Hilversum te brengen. Burgemeester Pieter Broertjes neemt dit vuur jaarlijks in ontvangst. Dit kan wellicht in 2020 een prominentere plaats in Hilversum gaan innemen, bijv. de Kerkbrink.
(*Apostolisch Genootschap hierbij betrekken*).

Burgemeester en wethouders van Hilversum,
de gemeentesecretaris, de burgemeester,

D. Emmer

P.I. Broertjes